

*Denis Njari**

*Petra Plantosar***

Toponomastička i onomastička analiza popisa erdutskoga vlastinstva iz 1480. godine

U radu se na temelju, prije svega, neobjavljenih izvora nastoji prikazati rekonstrukcija naselja erdutskoga vlastinstva i njihovih kućedomaćina krajem 15. stoljeća. Nakon uvodnoga dijela dan je osvrt na izvore korištene u radu te literaturu usko vezanu uz temu. Središnji dio rada započinje pregledom srednjovjekovne povijesti erdutskoga posjeda s pripadajućim naseljima te promjena uzrokovanih osmanskim osvajanjima. Nadalje, na temelju izvora iz 1480. godine te u korelaciji s drugim srednjovjekovnim i ranonovovjekovnim izvorima, kao i sekundarnom literaturom, prikazana je analiza geografskoga smještaja naselja, na koju se nadovezuje klasifikacija ojkonima. Raspravom o stanovništvu posjeda obuhvaćen je i dio izvora koji sadržava broj kućedomaćina u svakom naselju na posjedu. Navedeno se proteže na antroponimijsku analizu te analizu muških osobnih imena u izvoru. Konačno, dan je kritički osvrt na rezultate istraživanja.

Ključne riječi: antroponimi, Erdut, onomastika, srednji vijek, vlastinstvo

Uvod

Vukovska županija obuhvaćala je više vlastelinstava u kasnom srednjem vijeku. Jedno od njih – erdutsko, smjestilo se na samom sjeveroistoku županije uz rijeku Dunav te na granicama s Baranjskom i Bačkom županijom. Većinom su izvori za srednjovjekovno erdutsko vlastinstvo brojčano skromni te ne donose mnoš-

* Denis Njari, Odsjek za povijest, Filozofski fakultet Osijek, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Lorenza Jägera 9, 31 000 Osijek, Republika Hrvatska, E-mail adresa: dnjari@ffos.hr

** Petra Plantosar, Katolički bogoslovni fakultet u Đakovu, Petra Preradovića 17, 31 400 Đakovo, Republika Hrvatska, E-mail adresa: petra.kolesaric@djkbf.hr

tvo podataka o stanovništvu kako samoga sjedišta posjeda tako i naselja koja su mu pripadala. Ipak, iznimku čini izvor iz 1480. godine koji sadržava popis naselja na vlastelinstvu te popis kućedomaćina u svakom naselju, izuzev Erduta. Ovaj je izvor svojevrsan kuriozitet jer su popisi imena ljudi izrazito rijetki za srednjovjekovno razdoblje, a napose za donje međurječje Drave, Save i Dunava. Također, taj je prostor prošao određenu tranziciju nakon dolaska Osmanlija te su mnoga naselja popisana u izvoru kao dio vlastelinstva nestala ili raseljena, a za pojedina se može pratiti kontinuitet u razvoju. Dosad taj izvor nije bio opsežnije analiziran. Stoga ovaj rad donosi pregled povijesti naselja erdutskoga vlastelinstva u srednjem vijeku te njihova (dis)kontinuiteta po dolasku Osmanlija na proučavane prostore. Nadalje, ponuđena su rješenja za geografski smještaj posjeda te ubikaciju naselja na njemu, kao i analiza svih ojkonima u izvoru. Analizirana su i sva prezimena zapisana u radu, koja su klasificirana u šest kategorija, te sva osobna imena kućedomaćina.

Izvori i literatura

Većina diplomatskih izvora vezanih uz srednjovjekovni Erdut i naselja erdutskoga posjeda čuva se u Državnom arhivu Mađarskoga nacionalnog arhiva u Budimpešti u zbirci Diplomatički arhiv te Zbirci fotografija srednjovjekovnih diploma, a svim je izvorima pristupljeno preko mrežne stranice Hungaricane.¹ Najveći broj neobjavljenih izvora vezan je uz kraj 14. i 15. stoljeća. Kao izvori za istraživanje srednjovjekovne povijesti Erduta mogu poslužiti i osmanski porezni popisi, u prvom redu objavljeni porezni popis Požeškoga sandžaka iz 1579., pod čijom se jurisdikcijom nalazilo područje Erduta.² Erdut se spominjao i u ranijim, neobjavljenim osmanskim defterima, pa tako i u onima iz 1546. i 1552. kao grad (varoš) pod imenom *Erdöd*.³ Osim primarnih izvora, rukopisno djelo Pála Engela o Vukovskoj županiji donosi niz podataka o Erdutu i drugih naseljima.⁴ U pogledu sekundarne literature o srednjovjekovnoj povijesti Erduta i okolnih

¹ Magyar Nemzeti Országos Levéltár Budapest [Državni arhiv Mađarskoga nacionalnog arhiva] (dalje: MNLOL) – Diplomatiikai Levéltár [Diplomatički arhiv] (dalje: DL) i Diplomatiikai Fényképgyűjtemény [Zbirka fotografija srednjovjekovnih diploma] (dalje: DF); „Hungaricana”, Hungaricana, pristup ostvaren 13. 4. 2022., <https://hungaricana.hu/en/>.

² *Popis sandžaka Požega 1579. godine = Defter-i mufassal-i liva-i Pojega 987.*, prir. i prev. Fazileta Hafizović (Osijek: Državni arhiv u Osijeku, 2001).

³ Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü [Glavno ravnateljstvo Državnih arhiva Predsjedništva Vlade Republike Turske] (dalje: TCBDAGM) – Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı [Predsjedništvo Uprave Osmanskoga arhiva], Istanbul (dalje: OADB) – Tapu Tahrir [Porezni ili katastarski popisi], Tapu Tahrir Defterleri [Porezni ili katastarski popisi] (dalje: TT), br. 437, br. 1000. Za pomoć pri čitanju i prevođenju osmanskih poreznih popisa autori zahvaljuju doc. dr. sc. Anđelku Vlašiću.

⁴ Pál Engel, „Valkóvármegye”, rukopis [privatna zbirka].

naselja na pripadajućem vlastelinstvu može se reći da se ova tema uvelike obrađivala u hrvatskoj i mađarskoj historiografiji. Ponajprije je riječ o Csánkijevim zapisima o naseljima Vukovske županije, koja u nešto izmijenjenom obliku donosi i Bösendorfer.⁵ Prvi poznati članak isključivo o Erdutu donosi Péter Rokay, a sam sadržaj obuhvaća problematiku gradskoga statusa naselja.⁶ U pogledu novije historiografije, Danijel Jelaš prikazuje povijest Erduta kao jednoga od centralnih mjesta Vukovske županije u srednjem vijeku, pri čemu je istaknuo najvažnije izvore, strukturu vlasti, crkvenu ustanovu, sajmove, ceste i putove kroz Erdut te problem definiranja Erduta kao trgovišta.⁷

Unatoč relativno dobroj istraženosti Erduta i Váralje te naselja na pripadajućim posjedima, ako izuzmemo Engelov rukopis, koji obuhvaća sumarni pregled izvora, te disertaciju Danijela Jelaša, koja opisuje upravitelja kurije i spominje 12 okolnih naselja koja pripadaju posjedu, dosad nijedan historiograf nije podrobnije analizirao izvor o erdutskom posjedu iz 1480. godine.⁸ Naime, taj izvor osim pojedinačnih podataka o Erdutu i Váralji i njihovim posjedima sadržava i popis kućedomaćina u svakom mjestu na erdutskom posjedu.⁹ Izvor je jedan od rijetkih popisa imena ljudi na području donjega međurječja Drave, Save i Dunava, a posljedično i Vukovske županije, u srednjem vijeku. Nedostatak je izvora što nisu popisani ili barem nije poznat izvor koji prikazuje popis kućedomaćina u samom trgovištu Erdut.¹⁰

Mogućnosti istraživanja demografske strukture stanovništva erdutskoga i váraljskoga vlastelinstva prema izvoru iz 1480. ograničene su. Prije svega, riječ je o razdoblju prije 19. stoljeća i stvaranja modernih nacija, što implicira da nije mo-

⁵ Dezső Csánki, *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában* (Budapest: Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia, 1894), 270; Josip Bösendorfer, *Crtice iz slavonske povijesti s osobitim obzirom na prošlost županija križevačke, virovitičke, požeške, cisdravske baranjske, vukovske i srijemske te kr. i slob. grada Osijeka u srednjem i novom vijeku* (Osijek: Tiskom knjigo i kamenotiskare Julija Pfeiffera, 1910), 172. Izuzev Csánkija i Bösendorfera, još nekoliko autora spominje Erdut mjestimično. Primjerice, detalje o srednjovjekovnoj povijesti Erduta donose: Gjuro Szabo, *Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji* (Zagreb: Matica hrvatska, 1920), 141; Stjepan Sršan, *Naselja u istočnoj Hrvatskoj krajem 17. i početkom 18. stoljeća* (Osijek: Državni arhiv u Osijeku, 2000), 28.

⁶ Péter Rokay, „Oppidum Erdevd”, *Osječki zbornik XVII* (1979): 145-151.

⁷ Danijel Jelaš, „Rekonstrukcija srednjovjekovne urbane mreže Vukovske županije na temelju analize centralnih funkcija” (doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu, 2018), 109-111; Danijel Jelaš, *Gradovi donjeg međurječja Drave, Save i Dunava u srednjem vijeku* (Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, 2020), 35, 41, 83, 119.

⁸ Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Erdőd; Jelaš, „Rekonstrukcija srednjovjekovne urbane mreže Vukovske županije”, 109.

⁹ MNLOL-DL, 18313.

¹⁰ Poznat je još i porezni popis posjeda pod vlasništvom Gašpara Korodskog iz 1469. godine. MNLOL-DL, 32365; Jelaš, „Rekonstrukcija srednjovjekovne urbane mreže Vukovske županije”, 11; Žužana Meršić, Denis Njari, „Ojkonimi na području korodanskog vlastelinstva u srednjem vijeku”, *Studia Slavica Savariensia* 1-2 (2018): 151-161.

guće odrediti nacionalnu pripadnost popisanoga stanovništva. Međutim, iako je izvor pisan latinskim jezikom te su brojna imena i prezimena ljudi na pojedinim posjedima latinizirana, moguće je približno rekonstruirati etničku ili barem zavičajnu pripadnost ljudi određenoga naselja na posjedu. Nadalje, iz izvora je moguće iščitati broj kućedomaćina u pojedinom mjestu, no ne i odrediti točan broj stanovnika mjesta. Ipak, broj kućedomaćina neizravno svjedoči o broju obitelji u nekom naselju, a prema tome se može raspravljati i o njegovoj veličini. Izuzev navedenog, na temelju izvora moguća su istraživanja povijesne topografije, pri čemu se uz pomoć drugih izvora naselja smještaju na točno određenu ili približnu ubikaciju na posjedu.

Erdutski i váraljski posjed u srednjem vijeku

Prvo spominjanje Erduta nalazi se u izvoru iz 1192., odnosno u ispravi kralja Bele III., koja je poznata jedino po prijepisu iz doba vladavine Žigmunda Luksemburškog, odnosno 15. stoljeća. U toj se ispravi govori o crkvi sv. Stjepana kralja iznad mjesta *Vrreui*. Jelaš, prenoseći Engelovu tvrdnju, kaže da bi taj naziv zapravo mogao biti preveden kao „Úrréve”, što bi značilo Božja skela ili Božji brod, što pak implicira skelu preko Dunava. To bi moglo biti bitno u kontekstu toga da je Erdut u kasnom srednjem vijeku postao važno mjesto za prijelaz preko Dunava. Ovaj podatak izravno svjedoči i o povezanosti Erduta kao sjedišta posjeda s naseljima koja su pripadala posjedu, a ubicirana su sa sjeverne strane Dunava.¹¹ Osim toga, erdutska župa spominje se u popisima izvanredne papinske desetine sakupljane u Pečuškoj biskupiji od 1332. do 1335. godine. Tada se župa sv. Stjepana kralja u Erdutu navodi u okviru Osuvačkoga arhiđakonata 1333., a u okviru Vukovarskoga arhiđakonata 1334. godine.¹² Izravno spominjanje Erduta može se pronaći tek u pismu pape Grgura XI. mačvanskom banu Nikoli I. Gorjanskom iz 1372., u kojem se doznaje i da je vlasnik posjeda prepošt titelskoga kaptola iz

¹¹ MNLOL-DF, 262045; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Erdőd; Jelaš, „Rekonstrukcija srednjovjekovne urbane mreže Vukovske županije”, 109; Danijel Jelaš, „Povijesni kontekst spomena vinograda u erdutskoj gradskoj listini iz 1403. godine”, u: *Vino i vinogradarstvo u povijesti Slavonije, Srijema i Baranje. Zbornik radova znanstvenog skupa*, ur. Milan Vrbaban (Slavonski Brod; Erdut: Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje; Erdutski vinogradi d.o.o., 2020), 132.

¹² Izvjesno je da je riječ o istoj župi jer je u prikupljanju 1333. i prvom prikupljanju 1334. župnik Stephanus dao jedan i pol ferton. Također je istoimeni župnik pri drugom prikupljanju 1334. godine dao 18 groševa. Archivum Apostolicum Vaticanum [Vatikanski apostolski arhiv] (dalje: AAV) – Camera Apostolica (dalje: CA) – Collectoriae (dalje: Coll.), Nr. 183, fol. 103r, 105v, 108v. Razlozi zbog kojih je erdutska župa, vjerojatno slučajno, 1333. navedena u okviru Osuvačkoga arhiđakonata mogu se pronaći u tome što se nalazila neposredno uz granicu Osuvačkoga i Vukovskoga arhiđakonata, pa ju je popisivač jednostavno zapisao u okviru Osuvačkog. – O tome da je zaista riječ o župnoj crkvi s patrocinijem sv. Stjepana kralja svjedoče izvori iz prve polovine 15. stoljeća. Jelaš, „Povijesni kontekst spomena vinograda”, 132; András Mező, *Patrocíniumok a Középkori Magyarországon* (Budapest: Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség, 2003), 191.

Bačke županije.¹³ Ipak, jedan od prvih opširnijih izvora vezanih ponajprije uz Erdut datiran je u 1403. godinu.¹⁴ U toj se ispravi spominje erdutski kaštel, dva kaštelana te se iz njega može iščitati da se u tom trenutku na erdutskom posjedu nalazi sedam naselja, uključujući trgovište Erdut kao sjedište posjeda. Naselja na posjedu koja se spominju izravno ili neizravno su Ablos, Betfalva, Györki, Itó, Disznórév te Halász.¹⁵

Sljedeći izvor vezan uz naselja na erdutskom, ali i váraljskom, posjedu u središtu je ovoga rada. Datiran je u 1480., podaci u njemu upućuju na postojanje upravitelja vlastelinske kurije u Erdutu te je donesen popis 12 naselja koja pripadaju erdutskom vlastelinstvu. Prilikom njihova navođenja, za svako pojedino naselje postoji i popis kućedomaćina. Prema navedenom izvoru, dio erdutskoga posjeda čine naselja: Ablos, Egyházasfalu, Betfalva, Vásárhely, Györki, Itó, Nagyleszna, Kisleszna, Disznórév, Horvát, Daróc i Halász.¹⁶ Vjerojatno su Egyházasfalu, Vásárhely, Nagyleszna, Kisleszna, Horvát i Daróc postali dijelom erdutskoga posjeda negdje između 1403. i 1480. jer se ostala naselja navode u izvoru o erdutskom kaštelu iz 1403. godine. Budući da se sva ta naselja većinom navode prvi (i jedini) put u promatranom izvoru, ne može se sa sigurnošću zaključiti jesu li postojala prije 15. stoljeća, u kojim su okolnostima postala dijelom posjeda i slično. Ipak, čitajući izvor iz 1480., treba uzeti u obzir i posjed Váralja. Naime, u ispravi iz 1480. kao dio toga posjeda navode se naselja Bogard, Dalj, Hernye i Nemdi.¹⁷

Od navedenih naselja na erdutskom posjedu 1480., nekoliko njih (Egyházasfalu, Vásárhely i Hernye) spominje se isključivo u tom izvoru te nema nijednoga drugog podatka u srednjovjekovnim dokumentima o njima prije ili nakon te godine, stoga je uvelike otežano odrediti razvoj nekog naselja.¹⁸ Slična je situacija i s naseljima Ablos, Betfalva, Györki i Halász, koja se spominju samo u izvorima iz 1403. i 1480. kao dio erdutskoga posjeda.¹⁹ Györki i Halász navedeni su u osmanskom defteru iz 1552. kao *Kurkin* i *Hilas* bez kućedomaćina.²⁰ Za ostala naselja postoji nešto više podataka. Mjesto Itó spominje se kao dio posjeda 1403. i 1480., a prema izvoru iz 1499. ondje je vladao službeni dužnosnik Bačke županije.²¹ Također, u defteru iz 1552. mjesto je navedeno kao *Ito pusta* bez kućedomaćina.²² Sela Na-

¹³ Jelaš, „Povijesni kontekst spomena vinograda”, 132.

¹⁴ MNLOL-DL, 8931; Jelaš, „Rekonstrukcija srednjovjekovne urbane mreže Vukovske županije”, 109.

¹⁵ MNLOL-DL, 8931.

¹⁶ MNLOL-DL, 18313; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Erdőd; Jelaš, „Rekonstrukcija srednjovjekovne urbane mreže Vukovske županije”, 109.

¹⁷ MNLOL-DL, 18313.

¹⁸ MNLOL-DL, 18313.

¹⁹ MNLOL-DL, 8931.

²⁰ TCB DAGM-OADB-TT, br. 1000, str. 17.

²¹ MNLOL-DL, 8931, 18313, 20821; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Itó (Ite).

²² TCB DAGM-OADB-TT, br. 1000, str. 17.

gyleszna i Kisleszna spominju se prvi put u popisu iz 1480., a poznato je i da je 1499. ondje boravio službeni dužnosnik Bačke županije.²³ Ta su dva sela navedena i u osmanskim poreznim popisima iz 1546. i 1552. kao *Lisna ve diger Lisna* (Lisna i Druga Lisna) te *Küçük ve Büyük Lisna* bez kućedomaćina.²⁴

Disznórév je dio erdetskoga posjeda sa sigurnošću od početka 15. stoljeća, no drugih podataka o mjestu nema. Jedino ga osmanski defter iz 1552. spominje kao pustoselinu u erdetskoj nahiji bez kućedomaćina.²⁵ Selo Horvát spominje se krajem 15. stoljeća kao mjesto na erdetskom posjedu, dok je u osmanskom poreznom popisu spomenuto kao pustoselina *Hirvat* bez kućedomaćina.²⁶ Daróc je bio dio erdetskoga vlastelinstva 1480., a iste godine zajedno s Ablosem i Halászom prelazi u ruke posjeda Sonta (Sonda).²⁷ Jedina razlika između Daróca i Halásza jest ta što je zabilježeno da je Halász bio dio erdetskoga vlastelinstva već 1403., no nakon srednjega vijeka on se spominje samo kao pustoselina u osmanskom defteru.²⁸

O Bogardu postoji nešto više srednjovjekovnih izvora. Naime, selo se prvi put spominje u srednjem vijeku kao dio erdetskoga posjeda, a iz kasnijih izvora poznate su plemićke obitelji iz mjesta te se može iščitati i ubicacija. Važno je i to da je Bogard naveden kao naseljeno selo u osmanskim defterima iz 1546. te 1552., kad je imalo 19 kućedomaćina. Stoga se može reći da ovo mjesto nije nestalo ili raseljeno u vrijeme širenja osmanskoga teritorija, nego postoji kontinuitet naseljavanja.²⁹ Selo Nemdi navodi se prvi put u popisima izvanredne papinske desetine iz prve polovine 14. stoljeća kao župa, a drugih podataka o naselju nemamo sve do popisa iz 1480., kad se posljednji put spominje u srednjem vijeku. O (dis)kontinuitetu naselja svjedoči i porezni popis iz 1580., koji spominje Nemdi kao pustoselinu u erdetskoj nahiji bez kućedomaćina.³⁰ Dalj se spominje u srednjem vijeku samo u izvoru iz 1480., no iz osmanskoga deftera doznajemo da je Dalj bio selo u erdetskoj nahiji. U defteru iz 1546. navedeno je da ima 31 kućedomaćina, a 1552. sa 36 kućedomaćina.³¹ Također, u poreznom popisu Požeškoga sandžaka iz

²³ MNLOL-DL, 18313, 20821; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Leszna (Nagy- és Kis-).

²⁴ TCBDAGM-OADB-TT, br. 437, str. 37; br. 1000, str. 17.

²⁵ MNLOL-DL, 8931, 18313; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Disznórév; TCBDAGM-OADB-TT, br. 1000, str. 40.

²⁶ MNLOL-DL, 18313; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Horvát; TCBDAGM-OADB-TT, br. 1000, str. 17.

²⁷ MNLOL-DL, 18313, 18350; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Daróc.

²⁸ MNLOL-DL, 8931, 18313, 18350; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Halász.

²⁹ MNLOL-DL, 18313; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Bogard; TCBDAGM-OADB-TT, br. 437, str. 40; br. 1000, str. 40.

³⁰ MNLOL-DL, 18313; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Nemdi; TCBDAGM-OADB-TT, br. 1000, str. 38.

³¹ MNLOL-DL, 18313; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Dál; TCBDAGM-OADB-TT, br. 437, str. 38; br. 1000, str. 17.

1579. Dalj je naveden kao kasaba u erdutskoj nahiji sa 117 kućedomaćina.³² Herne se spominje samo u izvoru iz 1480., a drugih podataka o selu nema.³³

Váralja se prvi put spominje u popisima izvanredne papinske desetine iz 14. stoljeća.³⁴ Jelaš objašnjava etimologiju imena naselja i kaže da mađarski Váralja označava podgrađe, što potvrđuju i popisi papinske desetine, gdje je mjesto zapisano kao *Subcastro*. To implicira da je utvrda vjerojatno jedna od najstarijih na Dunavu te da je podignuta vjerojatno u 13. stoljeću. Postoje i podaci o vlasništvu, gdje se kao posljednji gospodari posjeda navode Talovci 1440., a oni su do kraja srednjega vijeka držali taj posjed.³⁵ Váralja se spominje i u osmanskim defterima iz 1546. te 1552. godine. U prvom je navedena kao *Virola* sa šest kućedomaćina, a u potonjem kao *Varola* i *Kiš Varil* bez kućedomaćina.³⁶

Osim u navedenim osmanskim poreznim popisima, u onome Požeškoga sandžaka iz 1579. sumarno su navedeni kršćani varoši Erdut „s mezrama Hrvat, Darovci, Salaš i Bečfal s Vašarhedom i Đurkinom, Ilošom, Kiš Pišta, Nađ Pišta”.³⁷ Moguće je da se pod imenima Hrvat, Darovci, Bečfal, Vašarhed, Đurkin, Iloš te Kiš Pišta i Nađ Pišta kriju srednjovjekovna naselja erdutskoga posjeda. Također, nakon popisa kasabe Dalj navedena su dva naselja kao „Mezra Kišvarula” i „Mezra Bugarda”, koja pripadaju erdutskoj nahiji. Moguće je da se radi o naseljima Váralja i Bogard.³⁸

³² *Popis sandžaka Požega 1579.*, 284-285.

³³ MNLOL-DL, 18313.

³⁴ Ona je ujedno i druga župa unutar posjeda, a zapisana je samo u popisu iz 1333., kad je župnik Jacobus dao u desetinu 3 fertona manje 12 banovaca. AAV-CA-Coll., Nr. 183, fol. 100r.

³⁵ Jelaš, „Rekonstrukcija srednjovjekovne urbane mreže Vukovske županije”, 210.

³⁶ TCB DAGM-OADB-TT, br. 437, str. 32, 36; br. 1000, str. 17, 40.

³⁷ *Popis sandžaka Požega 1579.*, 277.

³⁸ *Popis sandžaka Požega 1579.*, 286.

Tablica 1. Naselja erdutskoga vlastelinstva 1480. – 1579.³⁹

Naselje u izvoru iz 1480.	Defter iz 1546.	Defter iz 1552.	Defter iz 1579.	Ime naselja korišteno u radu
Ablos	-	-	-	Ablos
Eghhazasfalw	-	-	-	Egyházasfalu
Bethfalwa	-	-	Bečfal	Betfalva
Wasarhel	-	-	Vašarhed	Vásárhely
Gyerky	-	Kurkin	Đurkin	Györki
Itho	-	Ito pusta	Iloš	Itó
Naghlezna	Lisna ve diger Lisna	Küçük ve Büyük Lisna	Nađ Pišta	Nagyleszna
Kyslezna			Kiš Pišta	Kisleszna
Dyznorew	-	Disnorin	-	Disznórév
Horwath	-	Hirvat	Hrvat	Horvát
Darocz	-	-	Darovci	Daróc
Halaz	-	Hilas	Salaš	Halász
Warylya	Virola	Varola	Kišvarula	Váralja
Bogard	Bogarda	Bogarda	Bugarda	Bogard
Daal	Dal	Dal	Dalj	Dalj
Hernyeffalwa	-	-	-	Hernye
Nemdy	-	Nimtin	Nemdi	Nemdi

Analizirajući osmanske porezne popise od 1546. do 1579., može se vidjeti da je od 17 popisanih naselja za vrijeme srednjovjekovne Ugarske njih čak 14 neposredno nakon osmanskih osvajanja potpuno opustjelo te su do 1546. ostala naseljena samo tri (Váralja, Bogard i Dalj). Do popisa tridesetak godina nakon toga naseljen je ostao samo Dalj. Ipak, većina je tih naselja ostala zabilježena barem u obliku toponima i u većini osmanskih deftera 16. stoljeća, što znači da je tada još zasigurno postojala svijest o postojanju ranijih naselja na tim lokacijama. Ovi podaci odgovaraju i onima koje donosi Pál Engel za druga vlastelinstva donjega međurječja. Stoga se može reći da je erdutsko vlastelinstvo u prvim godinama osmanske vlasti zatekla slična situacija kao i ostala vlastelinstva.⁴⁰

³⁹ MNLOL-DL, 18313; TCBDAGM-OADB-TT, br. 437, str. 32, 36; br. 1000, str. 17, 40; *Popis sandžaka Požega 1579.*, 277, 286.

⁴⁰ Pál Engel, „A török dúlások hatása a népességre: Valkó megye példája”, *Századok* 134 (2000): 298-320.

Geografski smještaj posjeda

Pri određivanju geografskoga smještaja posjeda i naselja na njemu korišteni su primarni izvori, Engelova karta Ugarske iz oko 1500., osmanski porezni popis te karta prve vojne izmjere Provincije Slavonije. Korištena je i karta srednjovjekovne Ugarske *A középkori Magyarország településatlasza* objavljena krajem 2022. godine. Smještaj srednjovjekovnoga naselja Erdut istovjetan je onom današnjega Erduta na obali Dunava.⁴¹ Engel nije prikazao naselje Ablos na svojoj karti, a ne postoji nijedan sličan toponim na kartama koje su služile za eventualnu ubikaciju. Ono što se može reći za Ablos jest da je u izvoru iz 1480. naveden nakon Daróca i Halásza, a nerijetko se u srednjovjekovnim izvorima ovoga tipa naselja navode redosljedom smještaja u stvarnosti, pa se može reći da se Ablos vjerojatno nalazio negdje u blizini Daróca.⁴² Za Egyházásfalu, odnosno Eghházásfalw, kako stoji u izvoru iz 1480., nemamo nikakav podatak osim da je bio dio erdutskoga posjeda spomenute godine. Za Betfalvu Engel navodi da se vjerojatno nalazila na strani Dunava prema današnjoj Sonti te da je ondje bio prijelaz. Sva mjesta od Ablosa do Betfalve na karti objavljenoj 2022. označena su kao naselja koja je moguće tek približno ubicirati, stoga nema dovoljno podataka za njihovu točnu ubikaciju.⁴³ Slična je situacija i s naseljem Vásárhely, za koje postoje podaci da je postojala skela preko Dunava te da je vjerojatno išla prema Sonti, no točnu ubikaciju ovoga naselja nije moguće odrediti.⁴⁴

U pogledu sela Györki treba reći da je ono osim u srednjovjekovnim izvorima vezanim uz erdutski posjed ujedno navedeno u osmanskom defteru kao pustoselina Đurkin *puszta*. Ipak, drugih podataka o smještaju nema.⁴⁵ Prema osmanskom defteru, mjesto Itó ležalo je „nakon strme šume”, a Csánki navodi da se nalazilo negdje u okolici Erduta. Engel ga je prikazao na svojoj karti na području Bačke županije.⁴⁶ Sela Nagyleszna i Kisleszna vjerojatno su se nalazila, kao i Itó, na području Bačke županije. Csánki je naveo samo da su vjerojatno bila u blizini

⁴¹ Pál Engel, *Magyarország a középkor végen: Digitális térkép és adatbázis a középkori Magyar Királyság településeiről = Hungary in the Late Middle Ages: Digital vector map and attaching database about the settlements and landowners of medieval Hungary* [CD-ROM] (Budapest: TÉRINFO Bt; Magyar Tudományos Akad Akadémia Történettudományi Intézet, 2001).

⁴² MNLOL-DL, 18350. Slična je situacija i s posjedima borovskoga, odnosno mikolskoga vlastelinstva, gdje se oni u izvorima navode redosljedom kakav je bio „na terenu”. Petra Kolesarić, „Povijesno-topografski pregled posjeda Borovo i Mikola u kasnom srednjem vijeku” (diplomski rad, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2021), 7-8.

⁴³ „A középkori Magyarország településatlasza”, pristup ostvaren 9. 6. 2023., <http://www.corvinlanc.hu/kmta/>.

⁴⁴ Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Vásárhely. Ovo naselje nije označeno na karti objavljenoj 2022.

⁴⁵ MNLOL-DL, 18313; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Egyházásfalu, Betfalva, Vásárhely, Györki.

⁴⁶ Csánki, *Magyarország történelmi földrajza*, 270; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Itó (Ite); Engel, *Magyarország a középkor végen*.

Erduta. Engel ih je prikazao na svojoj karti istočno od borovskoga posjeda i u neposrednoj blizini mjesta Itó.⁴⁷ Nagyleszna, Kisleszna te Itó na istom se mjestu nalaze i na karti *A középkori Magyarország településatlasza*, međutim tok Dunava prikazan je nešto drugačije na toj karti.⁴⁸

Iako srednjovjekovni izvori ne govore mnogo o geografskom smještaju Disznóréva, osmanski porezni popis kaže da je selo ležalo negdje prema Bogardu. Tu tvrdnju slijedi i Csánki, pa i Engel, te mjesto prikazuje na svojoj karti jugozapadno od Erduta i sjeveroistočno od Bogarda, a smješta ga i na obalu Dunava.⁴⁹ Selo Horvát prema Csánkiju i Engelu ležalo je vjerojatno između Erduta i Váralje na južnoj obali Dunava.⁵⁰ Daróc se spominje samo u izvorima iz 1480. i vjerojatno je ležao negdje oko Erduta prema Sonti.⁵¹ U blizini Daróca nalazio se i Halász, no ni prema jednom izvoru nije poznata njegova točna ubikacija. Stoga, kao i Csánki, možemo zaključiti da je ležao u okolici Erduta prema Sonti.⁵² Engel je prikazao Bogard na svojoj karti na samoj obali Dunava, sjeverno od mjesta Jama i jugozapadno od Disznóréva. Ubikacija je temeljena na izvoru iz 1519., odnosno 1520., gdje se Bogard navodi uz Jamu, a selo je i u osmanskom popisu navedeno u blizini Jame. Pri ubikaciji Bogarda Engel je ispravio Csánkija, koji je tvrdio da se Bogard nalazio u Bačkoj županiji, te ga smjestio na svoju kartu prema navedenim podacima.⁵³ Slična je situacija i sa smještajem sela Nemdi, koje je Csánki smjestio u Bačku županiju, no Engel, prema izvorima, tvrdi da se nalazi u blizini Dalja i Jame, pa ga je ondje prikazao i na karti.⁵⁴

Srednjovjekovni lokalitet Dalj vjerojatno se poklapa s ranonovovjekovnim lokalitetom *Sztara Dal* na karti prve vojne izmjere Slavonije. Tomu u prilog ide i osmanski popis koji ga smješta u blizinu pustoselina Jama i Nemdi. Csánki je također rekao da se radi o Starom Dalju, a i Engel ga je na svojoj karti ondje prikazao.⁵⁵ Mjesto Váralja bilo je smješteno na južnoj obali Dunava. Onamo ga

⁴⁷ Csánki, *Magyarország történelmi földrajza*, 329; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Leszna (Nagy- és Kis-); Engel, *Magyarország a középkor végen*.

⁴⁸ „A középkori Magyarország településatlasza”.

⁴⁹ Csánki, *Magyarország történelmi földrajza*, 304; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Disznórév; Engel, *Magyarország a középkor végen*.

⁵⁰ Csánki, *Magyarország történelmi földrajza*, 304; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Horvát; Engel, *Magyarország a középkor végen*.

⁵¹ Csánki, *Magyarország történelmi földrajza*, 303; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Daróc. Treba naglasiti da ovaj Daróc s erdutskoga posjeda ne treba poistovjetiti s Darócem, odnosno današnjim Vardarcem na području južne Baranje.

⁵² Csánki, *Magyarország történelmi földrajza*, 314; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Halász.

⁵³ MNLOL-DF, 285319; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Bogard; Engel, *Magyarország a középkor végen*.

⁵⁴ Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Nemdi; Engel, *Magyarország a középkor végen*.

⁵⁵ Csánki, *Magyarország történelmi földrajza*, 147; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Dál; Engel, *Magyarország a középkor végen*; „Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey”, Mapire, pristup

je smjestio i Engel na svojoj karti, a i Csánki tvrdi da je ležalo između Aljmaša i Erduta. Dostupni izvori potkrepljuju ovu ubikaciju.⁵⁶ Selo Hernye Engel je smjestio sjeverozapadno od Váralje na drugoj strani Dunava.⁵⁷ Engelov smještaj tih naselja uglavnom se podudara s kartom *A középkori Magyarország településatlása*, pa možemo govoriti o nešto preciznijem smještaju navedenih naselja, što je vidljivo i na slici 1.⁵⁸

Slika 1. Karta erdutskoga vlastelinstva 1480. godine

ostvaren 22. 5. 2023., <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&bbx=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C211658>.

⁵⁶ Csánki, *Magyarország történelmi földrajza*, 360; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Váralja; Engel, *Magyaroság a középkor végén*.

⁵⁷ Engel, *Magyaroság a középkor végén*.

⁵⁸ „A középkori Magyarország településatlása”.

Ojkonimi erdetskoga vlastelinstva

Prema motivacijskoj ili tvorbenoj razradi ojkonima, naselja erdetskoga vlastelinstva moguće je kategorizirati u četiri skupine.

Ojkonimi s osnovom antroponimnoga postanka

Ime naselja Ablos zapisano je u ovom obliku 1480., a u jedinom drugom izvoru (iz 1403.) u kojem se spominje zapisano je kao *Ablus*.⁵⁹ Prema tome, ime vjerojatno dolazi od stare mađarske riječi *aba* u značenju „otac ili predak”, a *-os* je pridjevni nastavak.⁶⁰ Za naselje Betfalva, za koje Engel donosi i ime Becsfalva, moguće su dvije etimologije nastanka. Prva je mogućnost da dolazi od patronima Bete i nastavka *-falva*, što znači „selo”,⁶¹ a druga da dolazi od riječi *bécs*, za koju Lajos Kiss navodi da bi označavala „peć na ugljen”.⁶²

Prema Kissu te Sučeviću Međeralu, postoji mogućnost da ime naselja Dalj dolazi iz slavenskoga jezika, od osobnoga imena Dalja ili prezimena Dalik/Dalek.⁶³ Naselje Györki dolazi od osobnoga imena i to je hipokoristik patronima György.⁶⁴ Hernye, u izvoru napisano kao Hernyeffalwa, naselje je čije ime upućuje na kombiniranu motivacijsko-semantičku tvorbu, moguće iz njemačko-mađarske etimologije. Pritom bi iz njemačkoga jezika bilo preuzeto *herr(en)*, u značenju „gospodin”,⁶⁵ a iz mađarskoga sufiks *-falva*, koji označava selo.⁶⁶ Ime mjesta Itó vjerojatno dolazi od staroga mađarskog patronima Etü.⁶⁷

Ojkonimi vezani uz ekohistoriju

Doslovan prijevod imena naselja Daróc bio bi „grubo sukno”.⁶⁸ Istoimeno selo postoji i danas u Baranji (hrv. Vardarac). Ime naselja Disznórév dolazi od dvije mađarske riječi: *disznó*, koja znači „svinja”, te *rév*, što označava skelu ili riječni

⁵⁹ MNLOL-DL, 8931, 18313.

⁶⁰ Lajos Kiss, *Földrajzi nevek etimológiai szótára* (Budapest: Akadémia Kiadó, 1980), 35.

⁶¹ Miklós Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára (XIV-XVII. század)* (Budimpešta: Magyar Nyelvtudományi Társaság, 1993), 182; Meršić, Njari, „Ojkonimi na području korodanskog vlastelinstva”, 158; Engel, „Valkóvármegye”, s. v. Betfalva/Becsfalva.

⁶² Kiss, *Földrajzi nevek etimológiai szótára*, 96.

⁶³ Lajos Kiss, *Földrajzi nevek etimológiai szótára II* (Budapest: Akadémia Kiadó, 1997), 541; Krešimir Sučević Međeral, „Usporedni pregled hrvatskih i mađarskih baranjskih toponima”, *Folia onomastica Croatica* 15 (2006): 177.

⁶⁴ Kiss, *Földrajzi nevek etimológiai szótára*, 255.

⁶⁵ Ivan Wolf, prir., *Rječnik njemačko-hrvatski, hrvatsko-njemački* (Split: Marjan tisak, 2006), 220.

⁶⁶ Meršić, Njari, „Ojkonimi na području korodanskog vlastelinstva”, 158.

⁶⁷ Kiss, *Földrajzi nevek etimológiai szótára*, 209-210.

⁶⁸ Krešimir Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik* (Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2013), 126.

brod.⁶⁹ Uzimajući u obzir doslovni prijevod imena, vjerojatno se radilo o nekom prijelazu ili skeli kojom su se svinje prebacivale preko Dunava. Tomu u prilog ide i ubikacija naselja, jer je ono smješteno na samoj obali Dunava.⁷⁰ Ime sjedišta vlastelinstva – Erduta vjerojatno dolazi od mađarskih riječi *erdő* za šumu te *út*, koja znači „put”, pa bi doslovan prijevod bio „šumski put”.⁷¹ Halász u doslovnom prijevodu s mađarskoga na hrvatski jezik znači „ribar”.⁷² Kako nije poznata točna ubikacija mjesta, možda se nalazilo na Dunavu, a možda je postojao i nekakav ribnjak na posjedu.

Imena naselja Nagyleszna i Kisleszna vjerojatno dolaze iz kombinirane etimologije mađarskoga s njemačkim jezikom. Naime, prefiksi *nagy*, koji znači „velik”, te *kis*, koji znači „malen”, karakteristični su i označavaju kvalitativne odnose naseljenih mjesta.⁷³ Ostatak naziva naselja možda potječe od njemačkoga *loss*, koji označava les ili prapor.⁷⁴ Tomu u prilog ide činjenica da je smještaj obaju naselja nedaleko od Dunava ili na samoj njegovoj obali, a i danas je na području erdutskoga kraja vidljiv les, odnosno prapor nastao u pleistocenu.⁷⁵

Ojkonimi vezani uz karakteristike naselja

Doslovan prijevod mjesta Egyházásfalu je „crkveno selo”, od mađarske riječi za crkvu *egyház* te uobičajenoga mađarskog sufiksa *falva*, koji znači „selo”.⁷⁶ Unatoč imenu, nijedan srednjovjekovni izvor dosad nije ponudio rješenje da se zaista u ovom selu nalazila neka crkvena ustanova. Ipak, postoji mogućnost da je u selu bila nekakva filijalna kapela, no kako je popis iz 1480. jedini izvor koji spominje ovo naselje, nije moguće sa sigurnošću utvrditi da je selo doista imalo crkvu. Nije moguće utvrditi ni je li selo bilo u vlasništvu Pečuške biskupije ili druge crkvene organizacije. Ni za naselje Nemdi ne može se sa sigurnošću utvrditi etimologija nastanka imena. Međutim, moguće je da je korijen riječi vezan uz mađarsku riječ *nemes* u značenju „plemenito” ili „plemstvo”.⁷⁷

⁶⁹ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 134, 640.

⁷⁰ Karta u poglavlju „Geografski smještaj posjeda”.

⁷¹ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 192, 774.

⁷² Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 288.

⁷³ Meršić, Njari, „Ojkonimi na području korodanskog vlastelinstva”, 158.

⁷⁴ Bratoljub Klaić, *Rječnik stranih riječi: tuđice i posuđenice* (Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 2001), 562.

⁷⁵ „Prapor”, u: *Hrvatska enciklopedija*, mrežno izdanje (Leksikografski zavod Miroslav Krleža), pristup ostvaren 28. 6. 2023., <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49952>.

⁷⁶ Naselje istoga naziva nalazi se i u županiji Győr-Moson-Sopron. Kiss, *Földrajzi nevek etimológiai szótára*, 199; Meršić, Njari, „Ojkonimi na području korodanskog vlastelinstva”, 158.

⁷⁷ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 539.

Váralja dolazi od mađarske riječi za utvrdu (*vár*) te sufiksa *alá*, odnosno *alja*, koji znači „pod”, pa bi doslovan prijevod bio „pod utvrdom” ili „podgrađe”, ako se prihvati da utvrda označava grad, u ovom slučaju.⁷⁸ Tomu u prilog ide i naziv mjesta u izvorima izvanredne papinske desetine, gdje je ono zapisano kao *Subcastro*, s istim prijevodom na hrvatski jezik kao i Váralja.⁷⁹ Ime naselja Vásárhely dolazi od mađarskih riječi *vásár*, koja znači „sajam”, te *hely*, što znači „mjesto”. Prema tome, doslovan prijevod bio bi „sajmište”.⁸⁰ Kao i Egyházásfalu, Vásárhely se spominje samo u izvoru iz 1480., pa nema podataka da se u selu održavao sajam. Međutim, moguće je da se održavao nekakav manji sajam za potrebe vlastelinstva.

Etnički ojkonimi

Naselje Horvát etnički je ojkonim te se može pretpostaviti da su njegovi stanovnici većinski pripadali slavenskom, odnosno hrvatskom stanovništvu.⁸¹

Prilikom analiziranja imena naselja izrazito je vidljiv utjecaj različitih etničkih skupina, odnosno kultura koje su se nalazile na tom prostoru. U samo 17 naselja, koliko je popisano u promatranom izvoru iz 1480., imena onih erdutskoga vlastelinstva upućuju na mađarske, njemačke i hrvatske utjecaje, od kojih je dominantan bio mađarski. Vidljiva je i važnost ekohistorije pri imenovanju naselja. Promatrajući sve navedeno, dolazi se do zaključka da je na vrlo malenom geografskom prostoru izrazito raznolika motivacijsko-semantička tvorba imena naselja. To ne treba iznenađivati s obzirom na to da se područje erdutskoga vlastelinstva nalazilo na sjecištu ne samo prometnih putova nego i kultura općenito.

Stanovništvo posjeda

Prema izvoru o vlastelinstvu iz 1480. godine, u njemu se nalazilo 17 naselja, ne uključujući Erdut, a popisani su 291 kućedomaćin. Za utvrđivanje broja stanovnika pojedinoga naselja prema broju kućedomaćina u protodemografskom razdoblju, odnosno krajem srednjega vijeka, može se koristiti metodologija Andrása Kubinyija. Naime, Kubinyi predlaže da se broj kućedomaćina množi s brojem 6,2,⁸² a prema tome bi na erdutskom vlastelinstvu (bez stanovnika Erduta) bilo

⁷⁸ Sučević Mederal et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 794, 13.

⁷⁹ AAV-CA-Coll., Nr. 183, fol. 100r.

⁸⁰ Sučević Mederal et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 795, 303.

⁸¹ Meršić, Njari, „Ojkonimi na području korodanskog vlastelinstva”, 157.

⁸² Denis Njari, „Mađarska prezimena u istočnoj Slavoniji u kasnom srednjem i ranom novom vijeku”, u: *Od geografske lingvistike do geografske onomastike IX. Ime i društvo na periferiji mađarskog područja*, ur. Ferenc Vörös i Ana Lehocki-Samardžić (Sombatel; Osijek: Savaria University Press; Institut za

otprilike 1800 stanovnika. Tablica donosi približan broj stanovnika u svakom naselju na posjedu.

Tablica 2. Približan broj stanovnika prema prilagođenoj Kubinyijevoj metodi⁸³

Naselje	Broj kućedomaćina	Približan broj stanovnika	Naselje	Broj kućedomaćina	Približan broj stanovnika
Ablos	23	143	Horvát	13	81
Egyházásfalu	11	68	Daróc	27	167
Betfalva	22	135	Halász	14	87
Vásárhely	8	50	Váralja	52	322
Györki	13	81	Bogard	18	111
Itó	11	68	Dalj	12	74
Nagyleszna	21	130	Hernye	3	19
Kisleszna	18	112	Nemdi	5	31
Disznórév	20	124			

Uspoređujući približan broj stanovnika u naseljima erdetskoga vlastelinstva s približnim brojem stanovnika korođanskoga vlastelinstva prema izvoru, odnosno popisu poreznih obveznika iz 1469., vidljivo je da je erdetsko imalo manje naselja, pa samim time i stanovnika. Međutim, prosječan broj stanovnika u svakom pojedinom naselju kad se približan broj ukupnoga stanovništva podijeli s brojem naselja iznosi oko 100 stanovnika po mjestu. Stoga se može reći da se, u smislu brojnosti, veličina erdetskoga vlastelinstva podudara s onom korođanskoga.⁸⁴

jezik Glotta, 2018), 85. – Kubinyi je svoju metodologiju o množenju broja kućedomaćina sa 6,2 te dobivanju prosječne veličine kućanstva objasnio u radu iz 2001. godine. Ova se metoda zasniva na tome da je kasni srednji vijek razdoblje u kojem muškarci ranije stupaju u brak, što omogućava veći broj djece, a ujedno i razdoblje u kojem više djece preživljava do zrelosti. András Kubinyi, „A késő-középkori Magyarország történeti demográfiai problémái”, *Történeti demográfiai évkönyv 2* (2001): 108-110.

⁸³ MNLOL-DL, 18313.

⁸⁴ Njari, „Mađarska prezimena u istočnoj Slavoniji”, 86.

Tablica 3. Broj kućedomaćina 1480. – 1579.⁸⁵

Naselje	Broj popisanih kućedomaćina			
	1480. g.	1546. g.	1552. g.	1579. g.
Ablos	23	-	-	-
Egyházásfalu	11	-	-	-
Betfalva	22	-	-	0
Vásárhely	8	-	-	0
Györki	13	-	0	0
Itó	11	-	0	0
Nagyleszna	21	0	0	0
Kisleszna	18	0	0	0
Disznórév	20	-	0	-
Horvát	13	-	0	0
Daróc	27	-	-	0
Halász	14	-	0	-
Váralja	52	6	0	0
Bogard	18	19	19	0
Dalj	12	31	36	109 (M) + 8 K
Hernye	3	-	-	-
Nemdi	5	-	0	-
UKUPNO	291	56	55	117

Uspoređujući broj popisanih kućedomaćina erdutskoga vlastelinstva s poznatim brojevima kućedomaćina u osmanskim defterima 1546. – 1579., primjetno je smanjenje broja stanovnika u gotovo svim naseljima. Naime, od pet naselja navedenih u poreznom popisu 1546., dva se spominju kao pustoseline, a u Váralji je znatan pad broja kućedomaćina, pa samim time i stanovnika. Druga naselja uopće nisu navedena u tom defteru, pa je moguće da su bila raseljena. Ipak, može se reći da je Bogard održao broj kućedomaćina, a Dalj u osmanskom razdoblju svakako preuzima status najnaseljenijega mjesta nekadašnjega erdutskog vlastelinstva.⁸⁶ Slična je situacija i u popisu iz 1552., kad je devet naselja navedeno kao pustoseline, za njih šest popis ne nudi podatke o postojanju, a jedina dva naselja u kojima je poznat broj kućedomaćina jesu, kao i u prethodnom popisu, Bogard i Dalj.⁸⁷ U posljednjem analiziranom defteru, onom iz 1579., deset je naselja sred-

⁸⁵ MNLOL-DL, 18313; TCBDAGM-OADB-TT, br. 437, str. 32, 36; br. 1000, str. 17, 40; *Popis sandžaka Požega 1579.*, 277, 286.

⁸⁶ TCBDAGM-OADB-TT, br. 437, str. 31-32, 36-38, 40.

⁸⁷ TCBDAGM-OADB-TT, br. 1000, str. 17, 38, 40.

njovjekovnoga vlastelinstva navedeno kao pustoselina. Ipak, sa sigurnošću se može reći da je Dalj do 1579. postao najveće naselje na promatranom području.⁸⁸

Analiza prezimena u popisu iz 1480. godine

Uz analizu prezimena treba objasniti da su službena prezimena nastala tek u 18. stoljeću, a pod onime što se navodi kao „prezime” u ovom radu podrazumijeva se određena identifikacija osoba, odnosno kućedomaćina u izvoru iz 1480. godine. Naime, ta identifikacija karakteristična je i za druge kasnosrednjovjekovne izvore koji sadržavaju popise ljudi.⁸⁹ Najčešće su se, kao i u slučaju ovoga izvora, osobe, uz osobno ime, identificirale imenom oca, zanimanjem, nadimkom ili drugim karakteristikama koje su imale za cilj razlikovati osobe istih osobnih imena iz, primjerice, istoga naselja na posjedu. Odlučeno je u radu tu identifikaciju nazivati prezimenom zbog jednostavnije terminologije i razlikovanja od osobnoga imena.

Iako su imena i prezimena kućedomaćina iz popisa 1480. uvelike latinizirana, moguće je približno odrediti etničku, odnosno zavičajnu pripadnost stanovništva. Metodologija utvrđivanja zavičajne pripadnosti temeljila se na analizi antroponimijske građe u izvoru, tj. iščitavanju i tumačenju prezimena, uz pomoć sekundarne literature. Najprije su istražena značenja prezimena, pri čemu su korišteni rječnik Mihályja Hajdúja, Miklósa Kázméra, etimološki rječnici na mađarskom i hrvatskom jeziku te po potrebi i druga relevantna literatura. Prezimena su podijeljena u nekoliko kategorija, uzimajući u obzir tradicionalnu motivacijsko-etimološku klasifikaciju prezimena.⁹⁰ Konačno su sva prezimena podijeljena i prema etničkoj pripadnosti na prezimena s pretežno mađarskom etimologijom, prezimena s pretežno slavenskom etimologijom te prezimena s drugom etimologijom.

⁸⁸ *Popis sandžaka Požega 1579.*, 277, 284-285.

⁸⁹ Mladen Andreis, „Metodološki pristup analizi dalmatinskoga gradskog plemstva: primjer analize trogirskoga plemstva od 13. stoljeća do kraja prve austrijske uprave (1805.)”, *Acta Histriae* 16 (2008), br. 1-2: 3.

⁹⁰ Mihály Hajdú, *Családnevek enciklopédiája* (Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2010); *Etimológiai Szótár. Magyar szavak és toldalékok eredete*, ur. Gábor Kiss (Budapest: TINTA Könyvkiadó, 2006); TESZ, *A magyar nyelv történeti-etimológiai szótára 1967-1992*. (Budapest: Akadémia Kiadó, 1967-1992); Petar Šimunović, *Hrvatska prezimena* (Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga, 2006); Meršić, Njari, „Ojkonimi na području korodanskog vlastelinstva”, 151-161.

Prezimana nastala od patronima

Antho (mađ. Antal, lat. Antonius, hrv. Antun);⁹¹ Bako (mađ. Bakó);⁹² Balog (mađ. Balog);⁹³ Banfy (mađ. Bán);⁹⁴ Barka (mađ. Borka);⁹⁵ Bether (mađ. Bete);⁹⁶ Benchy (mađ. Bencze, lat. Benedictus, hrv. Benedikt);⁹⁷ Benke (hebr. Binyāmin, hrv. Benjamin);⁹⁸ Biska (mađ. Biska);⁹⁹ Bodi, Body (mađ. Bódi);¹⁰⁰ Bogdan (mađ. Bogdán, psl. „Bog” + „dati”, hrv. Bogdan);¹⁰¹ Boldisar (mađ. Boldizsár, lat. Balthazar, hrv. Baltazar);¹⁰² Bone (mađ. Bóna);¹⁰³ Chepke (mađ. Csépké);¹⁰⁴ Chethe (mađ. Csete, Cséti);¹⁰⁵ Chybakoczy (mađ. Bakocs);¹⁰⁶ Dacho (mađ. Dacsá);¹⁰⁷ Deyncz (mađ. Dencs(ő)); Govco (hrv. Gojko);¹⁰⁸ Gyerghfy (mađ. György, lat. Georgius, hrv. Juraj);¹⁰⁹ Kalman (mađ. Kálmán);¹¹⁰ Kecheney (mađ. Kecseny);¹¹¹ Kolos (mađ. Kolozsi);¹¹²

⁹¹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 182; „Antun”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#antun>.

⁹² *Etimológiai Szótár*, 65; Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 35-36.

⁹³ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 182.

⁹⁴ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 39.

⁹⁵ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 182.

⁹⁶ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 182.

⁹⁷ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 52; Ranko Matasović et al., *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, sv. I: A-Nj (Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2016), 50; „Benedikt”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#benedikt>.

⁹⁸ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 53; „Benjamin”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#benjamin>.

⁹⁹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 182.

¹⁰⁰ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 61-62.

¹⁰¹ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 63-64; „Bogdan”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#bogdan>. Više o etimologiji u: Ankica Šilaš Šimpraga, Branimir Brgles, „Imenska osnova bog u hrvatskoj antroponimiji s osobitim osvrtnom na osobna imena”, *Onomastica* 41 (2017): 119-138.

¹⁰² Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 182; „Baltazar”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#baltazar>.

¹⁰³ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 66.

¹⁰⁴ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 182.

¹⁰⁵ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 87.

¹⁰⁶ *Etimológiai Szótár*, 65; Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 35-36.

¹⁰⁷ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 183.

¹⁰⁸ Može se raditi o izvedenici osobnoga imena Gojko. Šimunović, *Hrvatska prezimana*, 281; „Gojko”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#gojko>.

¹⁰⁹ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 140.

¹¹⁰ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 174.

¹¹¹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 184.

¹¹² Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 195.

Marthonfy (mađ. Márton, Mártony, lat. Martinus, hrv. Martin);¹¹³ Mathefy (mađ. Máté, Mathe, lat. Matthaëus, hrv. Matej);¹¹⁴ Palfy (mađ. Pálfi, lat. Paulus, hrv. Pavao);¹¹⁵ Petres (mađ. Péter, lat. Petrus, hrv. Petar);¹¹⁶ Rewe, Rewez (mađ. Révész);¹¹⁷ Sandor (mađ. Sándor, hrv. Šandor/Aleksandar);¹¹⁸ Sebe (mađ. Sebestyén, lat. Sebastianus, hrv. Sebastijan);¹¹⁹ Sophia (grč. Sophía, hrv. Sofija);¹²⁰ Symon (mađ. Simon, Simón, hebr. Šim'ôn, hrv. Simon);¹²¹ Thompa (mađ. Tompa, Tompe, lat. Thomas, hrv. Toma);¹²² Wyda (mađ. Vida, lat. Vitus, hrv. Vida);¹²³ Wyncze (mađ. Vince, Vincze, lat. Vincentius, hrv. Vincent);¹²⁴ Zondi (mađ. Szondi);¹²⁵ Zanky (mađ. Szankai)¹²⁶.

Prezimana nastala od nadimaka / individualnih karakteristika

Bogardi (mađ. *bogár*, hrv. buba, „poput kukca”);¹²⁷ Bwdesi (mađ. *büdös*, hrv. smrdljivi);¹²⁸ Chypek (mađ. *csipek*, *csipás*, hrv. „onaj koji štipa, bode”);¹²⁹ Cho-

¹¹³ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 236; „Martin”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#martin>.

¹¹⁴ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 237; „Matej”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#matej>.

¹¹⁵ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 267; „Pavao”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#pavao>.

¹¹⁶ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 276; „Petar”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#petar>.

¹¹⁷ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 292.

¹¹⁸ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 302; „Šandor”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#sandor>.

¹¹⁹ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 307; „Sebastijan”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#sebastijan>.

¹²⁰ „Sofija”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#sofija>.

¹²¹ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 310; „Šimun”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#simun>.

¹²² Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 348-349; „Toma”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#toma>.

¹²³ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 188; „Vid”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#vid>.

¹²⁴ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 371; „Vinko”, Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena, pristup ostvaren 24. 2. 2024., <http://osobno-ime.hr/#vinko>.

¹²⁵ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 180.

¹²⁶ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 185.

¹²⁷ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 63. Može se odnositi i na prezime nastalo od toponima.

¹²⁸ László Hadrovics, István Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár, hrvatsko-mađarski rječnik* (Budimpešta: Akadémia Kiadó, 1997), 373.

¹²⁹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 189.

morach (hrv. komorač/koromač);¹³⁰ Corom (mađ. *karom*, hrv. „moja ruka”);¹³¹ Csok (mađ. *csók*, hrv. poljubac);¹³² Darw (mađ. *daru*, hrv. ždral);¹³³ Deres (mađ. *deres*, hrv. leden);¹³⁴ Dezipoth (mađ. *deszpot*, hrv. despot);¹³⁵ Farkas (hrv. vuk);¹³⁶ Helges (mađ. *hegyes*, hrv. brdovit);¹³⁷ Hers (mađ. *hárs*, hrv. stablo lipe);¹³⁸ Hews (mađ. *hős*, hrv. hrabar);¹³⁹ Jo (mađ. *jó*, hrv. dobar);¹⁴⁰ Kakas (mađ. *kakas*, hrv. pijetao);¹⁴¹ Kodor (mađ. *kószó*, hrv. skitnica);¹⁴² Kys (mađ. *kis*, hrv. malen);¹⁴³ Labos (mađ. *lab*, *lábás*, hrv. noga, „nogati”);¹⁴⁴ Nagh (mađ. *nagy*, hrv. velik);¹⁴⁵ Nemes (mađ. *nemes*, hrv. plemenit, ugledan);¹⁴⁶ Neres (mađ. *veres*, hrv. krvav);¹⁴⁷ Sarkan (mađ. *sarkány*, hrv. zmaj);¹⁴⁸ Syskafva (hrv. šuškatki);¹⁴⁹ Talpas, Taplas (mađ. *talp*, hrv. stopalo, „stopalast”);¹⁵⁰ Thely (mađ. *téli*, hrv. zimski);¹⁵¹ Tors (mađ. *törzs*, hrv. pleme);¹⁵² Vegws (mađ. *véges*, hrv. kraj, „onaj koji ima kraj”);¹⁵³ Vizonya (mađ. *viszonya*, hrv. odnos);¹⁵⁴ Vrwos (mađ. *véres*, hrv. krvav);¹⁵⁵ Weres (mađ. *vörös*,

¹³⁰ Matasović et al., *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, sv. I, 483.

¹³¹ *Etimológiai Szótár*, 351.

¹³² Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 186; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 120.

¹³³ *Etimológiai Szótár*, 138; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 126.

¹³⁴ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 189.

¹³⁵ Matasović et al., *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, sv. I, 134; Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 190; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 130.

¹³⁶ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 207.

¹³⁷ *Etimológiai Szótár*, 274; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 303.

¹³⁸ *Etimológiai Szótár*, 270.

¹³⁹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 189.

¹⁴⁰ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 351.

¹⁴¹ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 358.

¹⁴² Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 202.

¹⁴³ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 403.

¹⁴⁴ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 189; Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 212.

¹⁴⁵ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 532.

¹⁴⁶ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 253-254.

¹⁴⁷ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 190; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 804.

¹⁴⁸ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 304.

¹⁴⁹ Ranko Matasović, Dubravka Ivšić, Tijmen Pronk, *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, sv. II: O-Ž (Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2021), 442.

¹⁵⁰ *Etimológiai Szótár*, 724.

¹⁵¹ Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 492.

¹⁵² Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 260.

¹⁵³ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 798.

¹⁵⁴ Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 224.

¹⁵⁵ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 190; Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 146.

hrv. crven);¹⁵⁶ Zalos (mađ. *szálas*; hrv. „koji je visoka rasta”, snažan);¹⁵⁷ Zep (mađ. *szép*, hrv. lijep);¹⁵⁸ Zvrke (mađ. *szürke*, hrv. sivi)¹⁵⁹.

Prezimana nastala od etnonima

Chygan, Czygan (mađ. *Cigány*, hrv. Rom);¹⁶⁰ Gallico (mađ. *Gál*, hrv. Gal);¹⁶¹ Cvn (mađ. *Kun*, hrv. Kuman);¹⁶² Kwn (mađ. *Kun*, hrv. Kuman);¹⁶³ Nemeth (mađ. *Német*, hrv. Nijemac);¹⁶⁴ Sido (lat. *Iudaeus*, mađ. *Zsidó*, hrv. Židov);¹⁶⁵ Therek (lat. *Turchia*, mađ. *Török*, hrv. Turčin);¹⁶⁶ Toth (mađ. *Tót/Tóth*, hrv. Slaven)¹⁶⁷.

Prezimana nastala od zanimanja

Alch (mađ. *ács*, hrv. stolar);¹⁶⁸ Babos (mađ. *babos*, hrv. „onaj koji uzgaja grah”);¹⁶⁹ Biro (mađ. *biró*, hrv. sudac);¹⁷⁰ Borda (mađ. *borda*, hrv. tkalac);¹⁷¹ Boros, Boryzja (mađ. *boros*, hrv. vinar);¹⁷² Bothos (mađ. *botos*, hrv. štap, izrađivač štapova);¹⁷³ Chykor (mađ. *csikos*, hrv. konjušnik);¹⁷⁴ Chyr (hrv. vrtlar);¹⁷⁵ Chontor (mađ. *kán-*

¹⁵⁶ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 826.

¹⁵⁷ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 189.

¹⁵⁸ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 692.

¹⁵⁹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 189.

¹⁶⁰ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 78; Matasović et al., *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, sv. I, 106.

¹⁶¹ Može značiti i „pijetao”. Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 125; Matasović et al., *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, sv. I, 255.

¹⁶² *Etimológiai Szótár*, 338.

¹⁶³ *Etimológiai Szótár*, 338.

¹⁶⁴ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 185.

¹⁶⁵ Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 497.

¹⁶⁶ Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 416.

¹⁶⁷ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 185.

¹⁶⁸ *Etimológiai Szótár*, 24-25.

¹⁶⁹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 186.

¹⁷⁰ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 186; Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 389.

¹⁷¹ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 66-67.

¹⁷² Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 67.

¹⁷³ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 186; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 96.

¹⁷⁴ *Etimológiai Szótár*, 125; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 118.

¹⁷⁵ *Statutum Civitatis Ilok Anno MDXXV. = Statut grada Iloka iz 1525. godine*, prir. Rudolf Schmidt, Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium XII (Zagreb: Nadbiskupska tiskara, 1938), knj. I, čl. 45.

tor, hrv. pjevač);¹⁷⁶ Czymer (tur. çizme, mađ. *csizma*, hrv. čizmar);¹⁷⁷ Deak (mađ. *deák*, hrv. učenjak);¹⁷⁸ Dobos (mađ. *dobos*, hrv. bubnjar);¹⁷⁹ Fazekas (mađ. *fazekas*, hrv. lončar);¹⁸⁰ Fohnagh (mađ. *fónagy*, hrv. seoski sudac);¹⁸¹ Gedrw(s) (mađ. *gödrös*, hrv. jamar, „onaj koji kopa jame”);¹⁸² Hegedes (mađ. *hegedűs*, hrv. violinist);¹⁸³ Hwzar (mađ. *huszár*, hrv. konjanik);¹⁸⁴ Ihaz (mađ. *juhász*, hrv. pastir);¹⁸⁵ Kapitam (lat. *capitanus*, mađ. *kapitány*, hrv. kapetan, „vojni čin”);¹⁸⁶ Kaptata (mađ. *kaptafa*, hrv. „kalup (postolarski)”);¹⁸⁷ Kardos (mađ. *kardos*, hrv. „koji nosi mač”);¹⁸⁸ Kenyersythew (mađ. *kenyeres*, hrv. „onaj koji se bavi kruhom”, pekar);¹⁸⁹ Kereszthes (mađ. *keresztes*, hrv. križar);¹⁹⁰ Kerevaro (mađ. *kerék*, hrv. kotač, izrađivač kotača);¹⁹¹ Kewkenyes (mađ. *kökényes*, hrv. „onaj koji skuplja plodove trnina”);¹⁹² Kohan (njem. *Koch*, hrv. kuhar);¹⁹³ Kowach (mađ. *kovács*, hrv. kovač);¹⁹⁴ Lowbor (mađ. *kóborló*, hrv. lotalica);¹⁹⁵ Mezaros (mađ. *mészár(o)-s*, hrv. mesar);¹⁹⁶ Molnar (mađ. *molnar*, hrv. mlinar);¹⁹⁷ Pap, Papa (mađ. *pap*, hrv. svećenik); Papyko (mađ. *papiko*, hrv. mali svećenik);¹⁹⁸ Paysgyarto (mađ. *pajzsgyártó*,

¹⁷⁶ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 187.

¹⁷⁷ Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 34; Matasović et al., *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, sv. I, 133.

¹⁷⁸ Denis Njari, Žuža Meršić, „Prezimana u Vladislavcima u 19. stoljeću”, *Studia Slavica Savariensia* 1-2 (2016): 313.

¹⁷⁹ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 135.

¹⁸⁰ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 208.

¹⁸¹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 186.

¹⁸² Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 186.

¹⁸³ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 302.

¹⁸⁴ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 187.

¹⁸⁵ *Etimológiai Szótár*, 330.

¹⁸⁶ Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 125; Matasović et al., *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, sv. I, 425.

¹⁸⁷ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 187; Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 44.

¹⁸⁸ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 187; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 363.

¹⁸⁹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 177; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 371-372.

¹⁹⁰ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 177; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 376.

¹⁹¹ Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 139, 79.

¹⁹² Trn kao biljka koja je bila predak šljive. Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 204.

¹⁹³ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 67.

¹⁹⁴ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 420.

¹⁹⁵ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 188.

¹⁹⁶ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 515.

¹⁹⁷ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 522.

¹⁹⁸ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 271.

hrv. izrađivač štitova);¹⁹⁹ Poroszlo (mađ. poroszló, hrv. pristav);²⁰⁰ Porkolab (mađ. *porkoláb*, hrv. zapovjednik utvrde ili dvorca);²⁰¹ Poztos (mađ. *posztós*, hrv. suknar);²⁰² Seres (mađ. *seres*, *sörös*, hrv. pivar);²⁰³ Wamos (mađ. *vámos*, hrv. carinik);²⁰⁴ Warga (mađ. *varga*, hrv. postolar);²⁰⁵ Wasa (mađ. *vasa(s)*, hrv. „onaj koji radi sa željezom”);²⁰⁶ Wayda (mađ. *vajda*, hrv. vojvoda);²⁰⁷ Zabo (mađ. *szabo*, hrv. krojač);²⁰⁸ Zakach (mađ. *szakács*, hrv. kuhar)²⁰⁹.

Prezimana vezana uz društvenu ulogu

Aytha (mađ. *atya*, hrv. otac);²¹⁰ Azon (mađ. *asszony*, hrv. gospođa);²¹¹ Chazar (lat. *Caesar*, mađ. *császár*, hrv. car);²¹² Dekan (lat. *decanus*, mađ. *dékán*, hrv. dekan);²¹³ Wy (mađ. *új*, hrv. novi)²¹⁴.

Prezimana nastala od toponima

Babothy (mađ. Baboti);²¹⁵ Balder (mađ. Bálldi, hrv. „iz Balda”);²¹⁶ Bay (mađ. Baji, hrv. „iz Baje”);²¹⁷ Bely (mađ. Belyei, hrv. „iz Bilja”);²¹⁸ Bodrany (od mjesta Bodrog?); Borhy (mađ. Borhi);²¹⁹ Buda;²²⁰ Bwther (mađ. Buder, „iz mjesta Budai/

¹⁹⁹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 187.

²⁰⁰ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 187.

²⁰¹ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 282.

²⁰² Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 187; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 606.

²⁰³ Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*, 309; Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 258.

²⁰⁴ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 188.

²⁰⁵ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 187.

²⁰⁶ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 795.

²⁰⁷ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 787.

²⁰⁸ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 673.

²⁰⁹ Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 674.

²¹⁰ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 173; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 52.

²¹¹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 189; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 41.

²¹² *Etimológiai Szótár*, 104; Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*, 25; Matasović et al., *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, sv. I, 151.

²¹³ *Etimológiai Szótár*, 140; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 127.

²¹⁴ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 185; Sučević Međeral et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*, 770.

²¹⁵ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 173.

²¹⁶ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 173.

²¹⁷ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 167, 173.

²¹⁸ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 173.

²¹⁹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 174.

²²⁰ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 173.

Buder”?); Cher (mađ. Cser, „od mjesta Csepreg”);²²¹ Dara (mađ. Darai);²²² Kapor (mađ. Kapor, hrv. „iz Kaporne”);²²³ Karchontha (mađ. Karcsai/Karácsonyi);²²⁴ Kazy (mađ. Kassi, Kaszai);²²⁵ Kodra (mađ. Kodori);²²⁶ Korpa (hrv. „iz Korpaša”);²²⁷ Losoncy (mađ. Losonci);²²⁸ Morhazy (mađ. Morhathi);²²⁹ Thardi (mađ. Tordai);²³⁰ Thethes (mađ. Töttös);²³¹ Thonczy; Thoronay (mađ. Tornai);²³² Vhany (mađ. Hányi);²³³ Walkay (mađ. Valkai)²³⁴.

Prezimana kojima nije moguće odrediti motivacijsko-semantičku tvorbu

Badi, Bagle, Bejk, Biscod, Biškić,²³⁵ Budi, Chany, Dagħ (Nagy?), Faka, Kereyaro, Noza, Posar.

²²¹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 174.

²²² Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 173.

²²³ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 176.

²²⁴ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 176.

²²⁵ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 187.

²²⁶ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 177.

²²⁷ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 177.

²²⁸ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 178.

²²⁹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 178..

²³⁰ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 181.

²³¹ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 181.

²³² Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 181.

²³³ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 176.

²³⁴ Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*, 181.

²³⁵ Može se raditi o osobnom imenu Biško.

Tablica 4. Kategorije prezimena prema pretpostavljenoj jezičnoj etimologiji²³⁶

Etimologija/Kategorija	Mađarska etimologija	Slavenska etimologija	Druge etimologije
Prezimana nastala od patronima	21	2	14
Prezimana nastala od nadimaka / individualnih karakteristika	30	1	2
Prezimana nastala od etnonima	4	0	4
Prezimana nastala od zanimanja	38	1	3
Prezimana vezana uz društvenu ulogu	3	0	2
Prezimana nastala od toponima	22	0	0
UKUPNO	118	4	25

Prilikom analize prezimena popisanih kućedomaćina erdetskoga vlastelinstva utvrđeno je 159 različitih prezimena, od kojih je moguće kategorizirati njih 147, a za 12 nije moguće utvrditi motivacijsko-semantičku tvorbu. Također, osmorica kućedomaćina zabilježena su samo s osobnim imenom i karakteristikom ili zanimanjem. To su: *Michaele parvo*, *Petro fabro*, *Luca literato*, *Gallo parvo*, *Michaele mensiori*, *Petro literato*, *Nicolao magno* te *Stephano literato*.

Najzastupljenije je bilo imenovanje prema zanimanjima (N = 42 ili 26,42%), nakon toga patronimima (N = 37 ili 23,27%), nadimcima ili individualnim karakteristikama (N = 33, 20,75%), toponimima (N = 22 ili 13,84%), a najmanje su bile zastupljene kategorije prezimena prema etnonimima (N = 8 ili 5,03%) i društvenoj ulozi (N = 5 ili 3,14%). Prezimana kojima nije bilo moguće utvrditi motivacijsko-semantičku tvorbu čine 7,55% (N = 12). Kao i u motivacijskoj ili tvorbenoj razradi ojkonima, među prezimenima prevladava mađarska etimologija.

Osobna imena kućedomaćina

Analizirajući popis naselja erdetskoga vlastelinstva, utvrđeno je da se u 17 naselja nalazilo 291 kućanstvo, a sva osobna imena kućedomaćina su zapisana. Također, svi popisani kućedomaćini bili su muškarci, stoga je moguće analizirati isključivo muška osobna imena. Najučestalija imena na vlastelinstvu bila su Michael, Stephanus, Johannes, Blasius, Gregorius, Gallus te Mattheus. Nijedno ime nije vezano isključivo uz pojedino naselje te su ravnomjerno raspoređena po svim naseljima. Ipak, u Váralji po šest osoba nosi imena Michaele i Johanne, no kako su u Váralji popisana 52 kućedomaćina, udio je i dalje neznatan za donošenje nekakvih čvrstih zaključaka.

²³⁶ *Etimológiai Szótár*; Hadrovics, Nyomárkay, *Horvát magyar kisszótár*; Hajdú, *Családnevek enciklopédiája*; Kázmér, *Régi magyar családnevek szótára*; Njari, Meršić, „Prezimana u Vladislavcima”; *Statutum Civitatis Ilok*; Sučević Mederal et al., *Mađarsko-hrvatski rječnik*; Matasović et al., *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, sv. I; Matasović, Ivšić, Pronk, *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, sv. II.

Tablica 5. Muška osobna imena u popisu iz 1480. godine²³⁷

Ime	Broj	Udio (%)
Michael	27	9,28
Stephanus	19	6,53
Johannes	17	5,84
Blasius	15	5,15
Gregorius	14	4,81
Mattheus	14	4,81
Gallus	13	4,47
Georgius	12	4,12
Thoma(s)	12	4,12
Petrus	10	3,44
Demetrius	9	3,09
Laurentius	9	3,09
Benedictus	8	2,75
Paulus	8	2,75
Ladislau	7	2,41
Nicolaus	7	2,41
Andrea	6	2,06
Bartholomeus	6	2,06
Franciscus	6	2,06
Martinus	6	2,06
Valentinus	6	2,06
Barnaba	5	1,72
Elia	5	1,72
Emericus	5	1,72
Sebastian	5	1,72
Jacobus	4	1,37
Augustinus	3	1,03
Clemens	3	1,03
Dominicus	3	1,03
Fabianus	3	1,03
Philippus	3	1,03
Ambrosius	2	0,69
Cosma/Kozma	2	0,69
Kereztes	2	0,69
Luca(s)	2	0,69
Nečitko	2	0,69
Adamus	1	0,34
Albertus	1	0,34
Alexius	1	0,34
Anthonius	1	0,34
Boder	1	0,34
Damianus	1	0,34
Egidius	1	0,34
Gaspar	1	0,34
Marcus	1	0,34
Osualdo	1	0,34
Simon	1	0,34

²³⁷ MNLOL-DL, 18313.

Sva su imena vezana uz kršćanske svece, ponajprije biblijske, poput sv. Mihaela, sv. Stjepana (ili sv. Stjepana kralja), sv. Ivana te sv. Mateja. Imena Blasius, Gregorius i Gallus vezana su uz ranokršćanske svece. Posebnu pozornost privlači ime Gallus, koje može upućivati na osobu germanskoga porijekla. Uspoređujući učestalost imena kućedomaćina na erdutskom vlastelinstvu iz 1480. s popisima imena kućedomaćina susjednoga korodanskog vlastelinstva krajem 15. i u 16. stoljeću, primjetna je izvjesna sličnost u popularnosti određenih imena. Primjerice, na promatranom vlastelinstvu najučestalija imena su Michael, Stephanus, Johannes i Blasius, koja se navode i kao jedna od najčešćih na korodanskom vlastelinstvu.²³⁸ Stoga se može reći da popularnost tih imena nije vezana isključivo uz erdutsko vlastelinstvo, nego je vjerojatno specifična i za druga vlastelinstva, barem ona u njegovoj blizini. Ipak, kako sačuvani srednjovjekovni izvori često ne nude takve popise, snažnije zaključke za čitavo područje donjega međurječja nije moguće donijeti.

Zaključak

Na temelju analize jednoga od najstarijih popisa naselja na vlastelinstvu zajedno s popisima ljudi na području donjega međurječja utvrđeno je da se erdutsko vlastelinstvo u većoj ili manjoj mjeri uklapalo u trendove dosad proučavanih drugih naselja Vukovske županije. Sa svojih 17 naselja bilo je među prostorno manjim vlastelinstvima, no promjene koje su se događale u kasnom srednjem i ranom novom vijeku na području čitave županije i donjega međurječja zatekle su ga slično kao i druga vlastelinstva. Većina naselja za koje je sigurna ili pretpostavljena ubikacija bila je smještena uz Dunav ili barem nedaleko od njega. Kako je Dunav bio sjecište putova, na području ovoga vlastelinstva nalazimo utjecaje različitih jezika. To se ponajprije ogleda u onomastičkoj analizi ojkonima zapisanih kao dio posjeda 1480. godine. Dominantan utjecaj u nazivima naselja svakako je bio mađarski, jer većina naselja ima motivacijsko-semantičku tvorbu koja se može pronaći u tom jeziku. I geografski smještaj posjeda ostavio je traga pri imenovanju naselja, a on je često vezan uz Dunav i područje neposredno oko rijeke.

Uspoređujući popis kućedomaćina te procjenu broja stanovnika krajem srednjega vijeka s osmanskim poreznim popisima nastalim u 16. stoljeću, može se govoriti o svojevrsnom diskontinuitetu u postojanju naselja. Većina naselja zapisanih u izvoru iz 1480. nestala je u osmanskim osvajanjima, a ona koja su ostala naseljena doživjela su depopulaciju. Iznimku ovdje svakako čini naselje Dalj, koje je od manjega sela u manje od stoljeća postalo kasaba. Nadalje, na temelju zapisanih prezimena popisanih kućedomaćina, koja su u cijelosti latinizirana u izvoru, moguće je odrediti motivacijsko-semantičku tvorbu te ih kategorizirati

²³⁸ Njari, „Mađarska prezimena u istočnoj Slavoniji”, 87-88.

u šest skupina. Kao i pri imenovanju naselja, u prezimenima je izrazito vidljiva mađarska etimologija, ponajprije među najzastupljenijim kategorijama – onima vezanim uz zanimanja te nadimke ili individualne karakteristike. Također, svi kućedomaćini bili su muškarci, pa se analizom muških osobnih imena utvrdilo da su gotovo sva kršćanska. Ta analiza pokazala je da se i imenima muškaraca na posjedu erdutsko vlastelinstvo uklapa u trendove prisutne na drugim vlastelinstvima donjega međurječja.

PRILOZI

Prilog 1. Transkripcija dijela izvora iz 1480. godine (MNLOL-DL, 18313)²³⁹

... Venerabilis Valentinus prepositus ecclesie Titulensis ac egregii Nicolaus, Ladislaus, Franciscus, Johannes et Stephanus Banfy de Thalocz ex consilio et voluntate Nicolai Ewky ac Dominici de Kercynye castellanorum et Johannis presbiteri provisoris curie, necnon egregii magistri Thome de Erdewd fratris, item Stephani de Waryad, Johannis Neghwelgy, Bartholomei Fygedi de Kapwch, Simonis de Tholmach, Gregorii Buday et Valentini Posthy familiarium ipsius Valentini prepositi, ac Jacobi Chazar de Waryad, Petri Pocolab, Georgii Horwath et Nicolai Posar e Sarkewz familiarium dictorum filiorum Bani, missis et destinatis Andrea Kowach, Michaele parvo, Blasio Bwdesy, Ladislao Toth, Georgio Wyncze, Petro Dekan, Blasio Thardi, Osualdo Zondy Anthonio Kowach, Gregorio Dagh, Valentino Kowach, Andrea Kowach, Ladislao Alch, Petro fabro, Blasio Alch, Gregorio Zabo, Clemente Bagle, Laurentio Thely, Gregorio Hers, Luca literato, Fabiano Poztos, Paulo Deak et Valentino Bako in Ablos. Alberto Thompa, Martino Babothy, Gallo parvo, Matheo Kenyersythew, Ambrosio Chany, Thoma Pap, Damiano Boros, Michaele mensiori, Blasio Papa, Laurentio Zakach et Johanne Nemeth in Eghhazasfalw. Matheo Porkolab, Johanne Walkay, Blasio Banfy, Emerico Seres, Thoma Bothos, Blasio Fazekas, Martino Kodra, (?) Kazy, Michaele Chethe, Johanne Warga, Thoma Nagh, Francisco Rewez, Stephano Mathefy, Gregorio Kewkenyes, Matheo Bwther, Thoma Mezaros, Stephano Balog, Demetrio, Johanne et Michaele Kodra dictis, Georgio Zanky, altero Georigo Boros in Bethfalwa. Demetrio Toth, Sebastiano Sebe, Jacobo Tors, Stephano Borda, Gallo et Johanne Nemes, Barnaba Warga et Thoma Posar in Wasarhel. Stephano Bogardi, Petro literato, Georgio Dezpoth, Fabiano Chontor, Michaele et Sebastiano Morhazy, Francisco Bether, Laurentio Symonfy, Ladislao Toth, Nicolao Kecheney, Blasio Zabo, Stephano Biro, Johanne Zabo in Gyerky. Michaele Antho, Andrea Weres, Sebastiano, Laurentio et Petro Benchy dictis, Gallo Kohan, Michaele Balder, Laurentio et Sebastiano Bone, Matheo Mezaros et Gregorio Zabo in Itho. Michaele Zabo, Bartholomeo Wayda, Petro Chypek, Laurentio Toth, Paulo Dekan, Nicolao et Blasio Symon, Jacobo Bodrany, Blasio Gallico, Nicolao magno, Thoma Marthonfy, Dominico Chygan, Martino Chykor, Elia Zabo, Stephano fabro, Demetria Chykor, Michaele Zabo, Philipo Korpa, Gallo Bartholomei et Andrea Mezaros in Naghlezna. Ladislao Vrwos, Valentino Toth, Dominico Dacho, Benedicto Kowach, altero Benedicto Chyr, Michaele Hews, Matheo Talpas, Thoma Vizonya, Stephano Alch, Johanne Zyrke, Jacobo Corom, Francisco Talpas, Barnaba Zabo, Ladislao Dara, Paulo Kolos, Stephano Tompa, Benedicto Kowach et Cosma Losoncy in Kyslezna. Augustino et Fabiano Rewe dictis, Gregorio Zabo,

²³⁹ U prilogu se donosi transkripcija onih dijelova isprave koji sadržavaju podatke relevantne za temu ovoga rada.

Adam Czygan, Paulo Dekan Boldisar, Johanne Vegws, Gallo Deres, Matheo Zep, Michaele Goyco, Matheo Kowach, Benedicto Babos, Michaele Dekan, Petro Fohnagh, Matheo Barka, Georgio Beyk, Nicolao Wayda, Benedicto Budi, Francisco Walkay, Ambrosio et Thoma Syweg in Dyznorew. Augustino Molnar, Andrea Noza, Ladislao Syskafya, Michaele Toth, (...) Toth, Blasio Hwzar, Petro Chepke, Stephano (...), Luca Bogdan, Michaele Bogdan, Gregorio Bogardi, Emerico Zabo et Gregorio Aytha in Horwath. Johanne Palfy, Michaele Symon, Demetrio Dacho, Georgio Gedrw(s)?, (?) Philipi, Laurentio Ihaz, Elia Darw, Clemente (T) oth, Georgio Dezpoth, Jacobo Palfy, Stephano Badi, Valentino Labos, Blasio Kakas, Michaele Kys, Johanne Czymer, Gregorio Bay, Augustino Mezaros, Gallo Jo, Dem(etrio) Thoronay, Kereztes Biro, Demetrio Deres, Matheo Kalman, Blasio Ladislai, Georgio Faka, Thoma Darw, Petro et Emerico Kys in Darocz. Paulo Zakach, Blasio et Paulo Toth, Michaele Gyerghfy, Benedicto Azon, Bartholomeo, Gallo et Stephano Helges dictis, Georgio Kereyaro, Benedicto Warga, Georgio Thethes, Stephano Pothos, Martino Warga et Stephano literato in Halaz possessionibus predicti Valentini prepositi, item in Halaz. Item Matheo Kapta, Philipo et Michaele Toth, Egidio Paysgyarto, Michaele Zabo, Valentino Zakach, Gregorio Seres, Stephano Toth, Barnaba Porozlo, Georgio Ban, Johanne et Michaele Choka, Gregorio Bely, Stephano Wamos, Michaele Andro, Gregorio Chepke, Paulo Nagh, Johanne Farkas, Blasio Sophia, Martino Karchontha, Alexio et Elia Sido, Demetrio Zabo, Andrea Chazar, Michael Mezaros, Emerico Mezaros, Sebastiano Kanthor, Petro Bely, Gallo Cvn, Nicolao Kys, Gregorio Sarkan, Thoma Biskith, Francisco Dekan, Michaele Byska, Johanne Dekan, Bartholomeo Zabo, Elia Borhy, Paulo Kanthor, Stephano Wy, Johanne Chybakoczy, Georgio Cher, Francisco Lowbor, Marco et Gallo Wyda, Mathia Neres, Andro Johanne, Demetrio Dobos, Nicolao Neres, Emerico Egidy, Johanne Wamos, Clemente Biscod et Bartholomeo Wamos in Warylya. Gr(egor)io Papyko, Blasio Boryzya, Gallo Zalos, Boder Dekan, Laurentio Hegedes, Gaspar Benke, Barnaba Warga, Matheo Kodor, Stephano Deyncz, Demetrio Kardos, Simone Sandor, Elia Dekan, Stephano Redws, Nicolao Kapor, Kerezthes Bogardi, Matheo et Valentino Kerezthes ac Benedicto Nagh in Bogard. Dominico Petres, Thoma Chomorach, Bartholomeo Daly, Kozma Bartholomei, Michaele Boros, Gallo Kowach, Martino Kwn, Barnaba Kwn, Ladislao Body, Matheo Wasa, Gallo Seres et altero Gallo Thonczy in Daal. Laurentio Thewske, Johanne Dobos et Michaele Bodi in Hernyeffalwa. Thoma Buda, Michaele Pap, Petro Nagh, Michaele Kapitam et Stephano Therek in Nemdy possessionibus dictorum filiorum commorantibus iobagionibus scilicet ipsorum...

Neobjavljeni izvori

Archivum Apostolicum Vaticanum [Vatikanski apostolski arhiv] – Camera Apostolica – Collectoriae (AAV-CA-Coll.).

Engel, Pál. „Valkóvármegye”. Rukopis [privatna zbirka].

Magyar Nemzeti Országos Levéltár Budapest [Državni arhiv Mađarskoga nacionalnog arhiva] – Diplomatikai Fényképgyűjtemény [Zbirka fotografija srednjovjekovnih diploma] (MNLOL-DF). „Hungaricana”. Hungaricana. Pristup ostvaren 13. 4. 2022. <https://hungaricana.hu/en/>.

Magyar Nemzeti Országos Levéltár Budapest [Državni arhiv Mađarskoga nacionalnog arhiva] – Diplomatikai Levéltár [Diplomatički arhiv] (MNLOL-DL). „Hungaricana”. Hungaricana. Pristup ostvaren 13. 4. 2022. <https://hungaricana.hu/en/>.

Türkiye Cumhuriyeti Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü [Glavno ravnateljstvo Državnih arhiva Predsjedništva Vlade Republike Turske] – Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı [Predsjedništvo Uprave Osmanskoga arhiva], Istanbul – Tapu Tahrir [Porezni ili katastarski popisi], Tapu Tahrir Defterleri [Porezni ili katastarski popisi] (TCBDAGM-OADB-TT).

Objavljeni izvori i literatura

„A középkori Magyarország településatlasza”. Pristup ostvaren 9. 6. 2023. <http://www.corvinlanc.hu/kmta/>.

Andreis, Mladen. „Metodološki pristup analizi dalmatinskoga gradskog plemstva: primjer analize trogirskoga plemstva od 13. stoljeća do kraja prve austrijske uprave (1805.)”. *Acta Histriae* 16 (2008), br. 1-2: 1-36.

„Antun”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#antun>.

„Baltazar”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#baltazar>.

„Benedikt”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#benedikt>.

„Benjamin”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#benjamin>.

„Bogdan”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#bogdan>.

Bösendorfer, Josip. *Crtice iz slavonske povijesti s osobitim obzirom na prošlost županija križevačke, virovitičke, požeške, cisdravske baranjske, vukovske i srijemske*

te kr. i slob. grada Osijeka u srednjem i novom vijeku. Osijek: Tiskom knjigo i kamenotiskare Julija Pfeiffera, 1910.

Csánki, Dezső. *Magyarország történelmi földrajza a Hunyadiak korában*. Budapest: Kiadja a Magyar Tudományos Akadémia, 1894.

Engel, Pál. „A török dúlások hatása a népeiségre: Valkó megye példája”. *Századok* 134 (2000): 267-320.

Engel, Pál. *Magyarország a középkor végen: Digitális térkép és adatbázis a középkori Magyar Királyság településeiről = Hungary in the Late Middle Ages: Digital vector map and attaching database about the settlements and landowners of medieval Hungary* [CD-ROM]. Budapest: TÉRINFO Bt; Magyar Tudományos Akadémia Történettudományi Intézet, 2001.

Etimológiai Szótár. Magyar szavak és toldalékok eredete. Uredio Gábor Kiss. Budapest: TINTA Könyvkiadó, 2006.

„Gojko”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#gojko>.

Hadrovics, László; **Nyomárkay**, István. *Horvát magyar kyszótár, hrvatsko-madarski rječnik*. Budimpešta: Akadémia Kiadó, 1997.

Hajdú, Mihály. *Családnevek enciklopédiája*. Budapest: Tinta Könyvkiadó, 2010.

Jelaš, Danijel. „Rekonstrukcija srednjovjekovne urbane mreže Vukovske županije na temelju analize centralnih funkcija”. Doktorska disertacija, Sveučilište u Zagrebu, 2018.

Jelaš, Danijel. *Gradovi donjeg međurječja Drave, Save i Dunava u srednjem vijeku*. Slavonski Brod: Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje, 2020.

Jelaš, Danijel. „Povijesni kontekst spomena vinograda u erdutskoj gradskoj listini iz 1403. godine”. U: *Vino i vinogradarstvo u povijesti Slavonije, Srijema i Baranje*. Zbornik radova znanstvenog skupa, uredio Milan Vrbanus, 131-148. Slavonski Brod; Erdut: Hrvatski institut za povijest, Podružnica za povijest Slavonije, Srijema i Baranje; Erdutski vinogradi d.o.o., 2020.

Kázmér, Miklós. *Régi magyar családnevek szótára (XIV-XVII. század)*. Budimpešta: Magyar Nyelvtudományi Társaság, 1993.

Kiss, Lajos. *Földrajzi nevek etimológiai szótára*. Budapest: Akadémia Kiadó, 1980.

Kiss, Lajos. *Földrajzi nevek etimológiai szótára II*. Budapest: Akadémia Kiadó, 1997.

Klaić, Bratoljub. *Rječnik stranih riječi: tuđice i posuđenice*. Zagreb: Nakladni zavod Matice hrvatske, 2001.

Kolesarić, Petra. „Povijesno-topografski pregled posjeda Borovo i Mikola u kasnom srednjem vijeku”. Diplomski rad, Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, 2021.

Kubinyi, András. „A késő-középkori Magyarország történeti demográfiai problémái”. *Történeti demográfiai évkönyv 2* (2001): 105-120.

„Martin”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#martin>.

Matasović, Ranko; **Ivšić**, Dubravka; **Pronk**, Tijmen. *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, svezak II: O-Ž. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2021.

Matasović, Ranko; **Pronk**, Tijmen; **Ivšić**, Dubravka; **Brozović Rončević**, Dunja. *Etimološki rječnik hrvatskoga jezika*, svezak I: A-Nj. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, 2016.

„Matej”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#matej>.

Meršić, Žužana; **Njari**, Denis. „Ojkonimi na području korodanskog vlastelinstva u srednjem vijeku”. *Studia Slavica Savariensia* 1-2 (2018): 151-161.

Njari, Denis. „Mađarska prezimena u istočnoj Slavoniji u kasnom srednjem i ranom novom vijeku”. U: *Od geografske lingvistike do geografske onomastike IX. Ime i društvo na periferiji mađarskog područja*, uredili Ferenc Vörös i Ana Lehocki-Samardžić, 83-96. Sombatel; Osijek: Savaria University Press; Institut za jezik Glotta, 2018.

Njari, Denis; **Meršić**, Žuža. „Prezimena u Vladislavcima u 19. stoljeću”. *Studia Slavica Savariensia* 1-2 (2016): 307-316.

Mező, András. *Patrocíniumok a Középkori Magyarországon*. Budapest: Magyar Egyháztörténeti Enciklopédia Munkaközösség, 2003.

„Pavao”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#pavao>.

„Petar”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#petar>.

Popis sandžaka Požega 1579. godine = Defter-i mufassal-i liva-i Pojega 987. Priredila i prevela Fazileta Hafizović. Osijek: Državni arhiv u Osijeku, 2001.

„Prapor”. U: *Hrvatska enciklopedija*, mrežno izdanje. Leksikografski zavod Miroslav Krleža. Pristup ostvaren 28. 6. 2023. <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=49952>.

„Provinz Slavonien (1781-1783) – First Military Survey”. Mapire. Pristup ostvaren 22. 5. 2023. <https://maps.arcanum.com/en/map/firstsurvey-slavonia/?layers=155&>

bb0x=2110136.9960621%2C5675926.204620725%2C2116581.5930093937%2C5677837.130327854.

Rokay, Péter. „Oppidum Erdevd”. *Osječki zbornik XVII* (1979): 145-151.

„Sebastijan”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#sebastijan>.

„Sofija”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#sofija>.

Sršan, Stjepan. *Naselja u istočnoj Hrvatskoj krajem 17. i početkom 18. stoljeća*. Osijek: Državni arhiv u Osijeku, 2000.

Statutum Civitatis Ilok Anno MDXXV. = Statut grada Iloka iz 1525. godine. Priredio Rudolf Schmidt. Monumenta historico-juridica Slavorum meridionalium XII. Zagreb: Nadbiskupska tiskara, 1938.

Sučević Mederal, Krešimir. „Usporedni pregled hrvatskih i mađarskih baranjskih toponima”. *Folia onomastica Croatica* 15 (2006): 173-189.

Sučević Mederal, Krešimir; Vukadinović, Tatjana; Jurović, Irina; Vuk, Margit Bernadett. *Mađarsko-hrvatski rječnik*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovje, 2013.

Szabo, Gjuro. *Sredovječni gradovi u Hrvatskoj i Slavoniji*. Zagreb: Matica hrvatska, 1920.

„Šandor”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#šandor>.

Šilaš Šimpraga, Ankica; Brgles, Branimir. „Imenska osnova bog u hrvatskoj antroponimiji s osobitim osvrtom na osobna imena”. *Onomastica* 41 (2017): 119-138.

„Šimun”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#šimun>.

Šimunović, Petar. *Hrvatska prezimena*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga, 2006.

„Toma”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#toma>.

„Vid”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#vid>.

„Vinko”. Portal suvremenih hrvatskih osobnih imena. Pristup ostvaren 24. 2. 2024. <http://osobno-ime.hr/#vinko>.

Wolf, Ivan, prir. *Rječnik njemačko-hrvatski, hrvatsko-njemački*. Split: Marjan tisak, 2006.

*Denis Njari**

*Petra Plantosar***

Toponomastic and Onomastic Analysis of a Census from the Erdut Manor (1480)

Summary

Based primarily on unpublished sources, this paper reconstructs the settlements associated with the Erdut manor and their tenants in the late 15th century. The introductory part is followed by a review of the sources used and the scholarly literature related to the topic. The central section of the paper begins with an overview of the medieval history of the Erdut estate, including its associated settlements, and the changes brought by the Ottoman conquests. Utilizing the census of 1480 in correlation with other medieval and early modern sources, as well as secondary literature, the author analyses the geographical location of the settlements and classifies the toponyms. The discussion on the estate's populace is based on the part of the census that records the number of tenants in each settlement, followed by a study on anthroponyms and an analysis of male personal names in the source. Finally, the paper provides a critical review of the research results.

Keywords: anthroponyms, Erdut, onomastics, Middle Ages, manor

* Denis Njari, Department of History, Faculty of Humanities and Social Sciences Osijek, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Lorenza Jägerova 9, 31 000 Osijek, Croatia, E-mail: dnjari@ffos.hr

** Petra Plantosar, Catholic Faculty of Theology in Đakovo, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Petra Preradovića 17, 31 400 Đakovo, Croatia, E-mail: petra.kolesaric@djkbf.hr